

Jana Maasik

Enne
lõppu

TÄNAPÄEV

Toimetanud Mari Karlson
Kujundanud Liis Karu

© Jana Maasik ja Tänapäev, 2020

ISBN 978-9949-85-933-7

www.tnp.ee

Trükitud AS Pakett trükikojas

*Lõpus on kõik hästi. Kui kõik pole hästi, siis pole see lõpp.
(Allikas: sotsiaalmeedia)*

Lõpus

ON VALGE, ON KARGE JA niiske. Pikk tõusuga sirge suundub silmapiiril otse taevasse. Kahel pool teed on mets justnagu müür, aga kuskil metsa taga on päike juba ammu tõusnud. Mõtlen, et kohe on kõik läbi. Ainult viiv veel ja ongi lõpp. Mis on kolm-neli tundi kaheteistkümne aasta kõrval? Ainult silmapilk. Siis läheme me laiali ja päris kindlasti ei kohtu ma enamikuga neist enam aastaid. Esimene klassikokkutulek viie aasta pärast. Või kümne? Kas ma üldse lähen sinna? Võib-olla tulevad mõned juhuslikud kohtumised poes või rahvarohketel kontsertidel. Nüüd lõpuks, kui meie vahel on tekkinud tuntavalt ühine õhustik, nakatav segu kambavaimust, harjumusest ja sõprusest; kui me muretseme üksteise pärast; naerame naljade üle, mis on ainult meile mõistetavad; lõpuks, kui ma tunnen end ühe osakesena meie klassist, saab see läbi. Ja ees? Tundmatus. Igatahes minu jaoks. Ma ei tea, mis tuleb. Ma ei suuda end kujutleda järgmised nelikümmend aastat mingisuguses töökollektiivis. Ja-jah, enne ma ilmselt õpin veel veidike midagi, kuigi ma endiselt ei tea, mis see võiks olla.

Haigutan, valin Spotifyst oma lemmiklisti ja torkan kõrva-
klapinööbid kõrva. Ümisen refrääni, ise täielikus teadmatuses,
mis plaane peab mu selja taga inimene, kes lükkab autole
sisse esimese käigu, vajutab gaasipedaali, lükkab sisse teise
ja siis kolmanda käigu. Ma ei saa teada midagi, mida ma ei
tea. Teadmatus ei väära toimuvat. Ma ei saa teada, kui mitu
sekundit on mulle jäänud. Kolm? Kaks? Üks?

Lõpp.

Enne
lõppu

VIIMASTEL MINUTITEL, KUI ÄRKVELOLEK JA uni segunevad, kui väline tungib juba sisse ja sisemine pole veel taandunud, seisan koos LJ, Alicia, Missi, Janine, Eloisi ja teistega ringis. Ringi keskel on Edla. Me naerame. Kõik peale Edla naeravad, sest me ei naera mõne hea nalja, vaid Edla üle. Ring on kummitoaks liiga suur, aga Edla tuigerdab vastutulelikult lähemale, ainult selleks, et saada järgmine tõuge. Kapuuts silmil, pea maas. *Tule-tule, tutike!* Irevil hambad ja huuled. *Appi ma puudutasin teda! Öäkk! Ha-ha-ha!* Kui naljakas see on. *Mul on Cillit Bangi vaja!* Mina olen vähemalt sama vaimukas kui teised. *Andke mulle Torusiili!* Ja siis plaks! olen Edla asemel. Ei taha, et mind tõugataks. Põiklen käte eest. Püüan joosta, aga ei liigu paigast. Lihased on pingutusest valusad, aga nemad – kõik nad – on ikka niisama lähedal. Pean neist eemale saama. Hingeldan nagu pärast viisaja meetri jooksu. *Jookse!* Hetkel, kui ma põmaki! parketile prantsatan, teen silmad lahti.

Unenägu.

Korduv.

Stressihormoonide sihitu sööst soikub, ahmin mitu minutit õhku ja tänan kedagi, kes mu elu üle valvab, et ta ei lasknud sel päriselt juhtuda. Lükkan end otsustavalt istukile. Uus päev. Kell on kuus. Tõrjun mälestuse unenäost eemale mõttega, et mul on tund aega, enne kui ema mind äratama tuleb. Raamat mu padjakuhila kõrval on keskelt lahti, mitu lehte on kortsus, mu vasakul põsel on kortsunud lehtedest jäänud jäljed. Lugesin vist umbes kaheni. Neli tundi unenäugudega vürtsitatud und. Tore. Võiksin veel tunnikese pingutada, aga ma tean, et seda ei juhtu, ma ei jääks magama. Ma ei jää kunagi. Oleks Suli veel elus, läheksin temaga jalutama, aga Sulit pole juba üle aasta meiega. Mul tuleb mõte jooksmas minna. Kunagi käisin peaaegu igal hommikul. Nüüd aina harvem ja harvem. Viimasest korrast on kindlasti rohkem kui kolm nädalat möödas. Spordiriided, pikkade varrukatega T-särk, dressid, kindad, õhuke müts, kõik on pestud, hoolikalt kokku volditud ja riiulis, teiste spordiriiete kõrval.

Kodu on vaikne.

Sulgen enda järel ukse, pigistan võtit kinda sees, kuni mõtlen ümber ja poetan selle lukuga taskusse. Aiavärv kolkatab mu selja taga. Päike tõuseb umbes kahe tunni pärast. Maailm pörkab mulle tänavalaternate kollaka kuma valguslindis kergelt vastu. Musta pilvekupli all liiguvad juba autod, heidavad horisontaal- ja vertikaalvarbadega aedadele heledaid varje. Külma toorgib nägu, tossud libisevad loikudel. Otsin

kiviklibu ja sörgin edasi. Esimene hommik sel sügisel, kui autoomanikud kõvasti kiruda saavad. Paar maja edasi kraabib ülikonnas mees ühe käega linnamaasturi esiklaasi, teises käes hoiab sigaretti. Vähemalt ei haise auto diisli järele. Korraks läheb jalg alt ära ja ehmatab mu tähelepanelikuks. Hingan. Tipin tihedamalt, kui mulle meeldiks, ühe tänavavalgusti heledast laigust järgmiseni. Kergelt koidab juba. Tänav otsas keeran bussisõitjate jalgrajale, kus kõduhõng erilise intensiivsusega ninna lööb. Rada on kuni mullani paljaks tallatud, keegi ei viitsi minna ringi mööda kõnniteed, kõik lõikavad pärast poole tunni pikkust bussis loksumist otse koju.

Jälle kõnniteel. Pärast unenäokammitšaid on jooksmine eriliselt vabastav. Mõnel õnnistatud kohal, kus majaomanikud ja kojamehed ei ole oma lehepuhurite ja harjadega vehkinud, pole isegi libe, sest lehed on kohevate viirgudena kõnniteel. Eemal, parkimisplatsi taga mängivad kaks koera, üks on suur ja valge, teine pisike ja pruun. Laternad helgivad nende läikival karval. Koerte kahejalgsed sõbrad vestlevad, samal ajal hajevil pilgul oma lemmikuid silmas pidades.

Hingan. Üks ... kaks ... kolm ... Kõrvaklappides on Becki värske lugu. Avastasin selle laulu alles mõni päev tagasi, nüüd on see mu Spotify lemmikute listis, mis tähendab, et see pole viimane kord, kui ma seda kuulan. Möödun plaan- gust, millele on kratsitud suguorganeid ja klassikalisi teateid selle kohta, kes keda armastab. Olen mänguväljakust juba möödas ja jätkan oma teekonda kergliiklusteel. Kuuekü-

nendatel ehitatud garaažibokside telliskiviseinal on ümarate punaste tähtedega grafiti „Aidake!“. Ma loen seda iga kord, kui ma siit möödun. *Aidake!* Aidake keda? Miks? Miks ta selle kirjutas? Mingi teatraalne žest? Olen noor ja traagiline, ja nii lahe on mängida kõigi poolt hüljatud, surmale määratud äraneeu rolli? Või siiski mitte? Sooviski abi ning maalis selle korrapäraste stiliseeritud tähtedega sõna. Ebakõla teostuse ja sõnumi vahel. Ei mingisugust kiirustatult visatud meeleheitlikku hüüatust, kiri on korralik, läbimõeldud, ilus. *Aidake!* Pakilisust tõstab esile vaid hüüumärk.

Otsustan lühema tee kasuks. Keeran ümber garaažinurga ja suudan hädavaevu hoiduda laupkokkupõrkest vanema mehega. Mees teeb liigutuse, nagu tahaks ta mind tõugata. Kõrvaklappide must juhe vonkleb endiselt mu telefonist kõrvadesse. *Now I'm far from the world in your seventh heaven ... Now you got to let me know ...* Ma ei kuule vanamehe sõnu, aga viis, kuidas ta suu liigub, reedab sisu.

Olen tagasi kõnniteel ja kujutan ette, et autodes-bussides istuvad inimesed vahivad mind määrdunud akende tagant. Kummid sülitavad poripritsmeid ja tuul viskub mulle suuremate tuulepüüdjate sabas näkku. Pärnu maantee. Paplite puiestee. Teisele poole raudteed jääb rahvakeeli Statoil. Mulle tuleb vastu tüdruk, kapuuts silmil. Hetkeks olen täiesti kindel, et see on Edla. Siis hakkab kahtlema, mõtlen, et see on unenäo pärast. On liiga hämar ja laternaposti kahvatu valgus jääb tüdruku selja taha. Põikan Tammede puiesteele, jooksen

sada meetrit ja pööran otsa ümber. Tüdruk – võimalik, et Edla – suundub Edla kohta liiga kindlal ja asjalikul sammul Circle K uksest sisse. Kell on pool seitse. Olen veendunud, et kes iganes ta on, ei läinud ta sinna papptopsis kohvi ja saiakese järele. Sellisel kellaajal, selles asukohas sõidetakse kohvi ja saiakest ostma autoga. Ta läks tööle.

Saadan oma Samsungi viimase nelja protsendiga emale sõnumi: Jooksen. Kohe jõuan. Panen Spotify vaikseks, et telefoni mitte viimseni tühjaks lasta. Maa ei pörka mulle enam sama kergelt vastu kui kodust lahkudes, ja see meeldib mulle, vaimne väsimus on vahetatud füüsilise vastu. Köögis põleb laelamp. Ribakardinate vahelt paistab Riko uljas püstine tukk. Toetan käed põlvedele, püüan hingamist rahustada. Seejärel astun väravast sisse ja uksest sisse.

Ema tuleb sukkpükse kohendades magamistoast.

„Katrina, su sõnum ajas mu üles, ma oleksin sisse maganud. Ma ei tea, miks ma telefoni ei kuulnud. Ja isa ka! Mõlemad magasime nagu ...“

„Mina küll kuulsin!“ hüüab Riko köögist ema mõttepausi ära kasutades. Muutumatuult rõõmsameelne, istub ta köögilaua taga, valge triiksärk seljas, ja sööb võikut.

Ma ei liitu nende imestamise ja arutamisega, kohman midagi pesemise kohta ning kaon duši alla. Soe vesi pahiseb üle mu külma näo. Mõtlen, et tegelikult ei saa ma aru sellest optimismist, mis minu venda sündimisest saati saatnud on. Ta on kakskümmend viis, elas kuni eelmise nädalani viimase

peal vanalinnakorteris koos maailma kõige ilusama tüdrukuga, ja nüüd, mil ta on kogu oma maise varaga tagasi kodus, paistab, et see elumuutus teda ei kurvastagi. „Me mõlemad vajasime rohkem ruumi,“ vastas ta ema küsimise peale. Ja siis: „Mõned suhted lihtsalt lõppevadki ära. Ma tegelikult ei arvanudki, et me elu lõpuni kokku jääme. Saa aru, see ei olnud päriselt selline suhe nagu teil papsiga.“ Kui ema küsis, kas ta siis ei kurvastagi, teatas Riko: „Ma arvan, et me ei peaks kurvastama asjade üle, mida me muuta ei saa.“

„Võib-olla ei peaks, aga kas sina kurvastad?“ usutles ema edasi.

„Ei. Ei kurvasta.“

Liiga ratsionaalne, isegi Riko jaoks. Isegi temal pole kurbuse sisse-väljalülitamise nuppu. Aga midagi ligilähedast tal siiski on, sest jamad näivad temast mööda ja maha libisevat nagu vesi rasvaselt noalt. Minu pealt ei jookse midagi maha, jamad imuvad mu sisse. Me oleksime nagu erinevast materjalist, kuigi õde ja vend. Pesukäsn ja rasvane nuga.

Mul on kakskümmend minutit, et end korda sättida ja süüa. Ma lõhnan aprikoosilõhnalise dušigeeli järele. Keerutan juuksed käterätiturbanisse ja astun märgi jälgi jättes oma tuppä.

„Katrina! Ma viskan su autoga ära,“ kostab ukse tagant.

See on esimene kord pärast Riko kojunaasmist, kui ta minuga samal kellaajal kodust välja läheb. Tore!